

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av en loftbod på Älvhyttan 7:44, Nora kommun

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av en loftbod på Älvhyttan 7:44, Nora kommun.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:2). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

11 Januari 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:02
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV EN LOFTBOD PÅ ÄLVHYTTAN
7:44, NORA KOMMUN

Uppdragsgivare: Bygg och Hantverk i Karlskoga, Valåsen 308, 691 94 Karlskoga
(kontaktperson: Daniel Eriksson, info@lobergsfalla.com)

Område: Nora **Prov nr:** 67950-67954 **Antal Prov:** 5

Dendrokronologiskt objekt: Loftbod

Resultat:

Dendro nr:	Provnr;	Trädslag	Antal år (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mer vågad datering inom parantes)
67950	1; mellanvägg N rum stock 6	Tall	129	Sp 64, W	1654	V 1654/55	
67951	2; V-vägg N rum stock 2	Tall	129+ew	Sp 39, W?	1652	1653-1688	(Sommar 1653)
67952	3; mellanvägg N rum stock 5	Tall	69+ew	Sp 39, W?	1657	1657-1677	(Sommar 1658 - V 1658/59)
67953	4; golvplanka loftgången	Tall	249	Sp 69, Ej W	1653	1653-1684	(1653-1658)
67954	5; mellanvägg under golvnivå loftgång	Tall	169	Sp 80, W	1652	V 1652/53	

Kommentarer till ovanstående resultat

Samtliga fem prover dateras till 1600-talets andra hälft. Två prov med säker vankant, prov 1 och 5, har avverkats **vinterhalvåret 1654/55** respektive **vinterhalvåret 1652/53**. Prov 4 saknar vankant och har avverkats någon gång åren **1653-1684**. Enligt uppgift från uppdragsgivaren ska endast några ringar saknas ut till vankant, varpå det troligaste avverkningsåret ligger i spannet 1653-1658.

Prov 2 dateras till **1653-1688**, men vårved finns utanför den ytterst uppmätta årsringen. Möjligen representerar denna vårved vankant i provet och i så fall har prov 2 avverkats sommaren 1653.

Prov 3 dateras till **1657-1677**. Utanför den yttersta uppmätta ringen kilar en till ring ut, möjligen troligen bara vårved, men det går inte att utesluta att hela ringen är utvecklad. Skulle denna utkilande ring representera vankant är provet avverkat sommaren 1658 till vinterhalvåret 1658/59.

Sammanvägt tyder resultaten på att loftboden är uppbyggd på 1650-talet, och om boden är byggd vid ett enskilt tillfälle så har detta skett **tidigast sommaren 1658**. I så fall har man samlat virke under några år dessförinnan.

Virket har dålig inbördes korrelation, vilket tyder på att de inte är hämtade från ett och samma skogsområde. Virket korrelerar väl mot regionala kronologier som representerar södra och mellersta Svealand. Referensmaterial från Engelsbergs bruk i Västmanland är den lokala kronologi som korrelerar bäst mot virket från loftboden.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroiditetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ's arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891